

بیگانه‌ای از سرزمین‌های شمالی

پژمان بازغی توانسته شناسنامه‌ای تصویری از مردانی باشد که زنان را در عشق و عطوفت دچار چالش می‌کنند

علیرضا محمودی

پژمان بازغی را می‌توان بهترین انتخاب برای بازی نقش شخصیت‌های مردی دانست که قابل اعتماد نیستند. او در طول ۳ دهه حضور مستمر و بدون غیبت در سینما و تلویزیون ایران توانسته تصویری از مردانی عرضه کند که زنان را در عشق و عطوفت دچار چالش می‌کنند؛ زنانی که در توفان روابط انسانی

و اجتماعی به دنبال تکیه‌گاه هستند؛ تکیه‌گاهی که در الگوها و قراردادهای سینمای ما تنها زبیده جوان اول است و بس. پژمان بازغی بازیگری است قابل اعتماد برای هر نقشی به جز جوان اول داستانی که قرار است پائینش با وصل تمام شود. او برای غربت عشق‌های زخمی و تنهایی‌های بیچارگی عاطفی بهترین شمایل را دارد: سرد و بی تفاوت. توضیح این سرشت کار این نوشته است.

ساختار ستاره‌سازی صنعت سرگرمی در ایران از ابتدا به صاحبان چشم‌های رنگی اعتماد چندانی نداشته. ریشه این بی‌اعتمادی بیش از آنکه محصول رنگی شدن نگاتیو مصرفی و دیجیتال شدن روش تولید باشد در سلیقه‌ای است که صاحبان چشم‌های سیاه را خودی و صاحبان چشم‌های رنگی به خصوص مردان چشم‌آبی را غیر خودی و بیگانه فرض کرده. با چنین سلیقه یک‌ه‌ای در قرن اول تولید صنعتی فیلم در ایران ناصر ملک مطیعی، محمدعلی فردین، بهروز وثوقی، جمشید هاشم‌پور، ابوالفضل پورعرب، محمدرضا گلزار، رضا عطاران، پژمان جمشیدی و بهرام افشاری که با آنها جوان‌های یک دوره یا چند دوره تعریف شده‌اند، همگی صاحب چشمانی سیاه بوده‌اند. چشم به‌عنوان درچه روح و مهم‌ترین عنصر سازنده نگاه در سینمای تجاری که همه دارایی‌اش صورت ستارگان است، مهم‌ترین آورده ستارگان به جهان سینما محسوب می‌شود. اینجایی بودن در چشم مصرف‌کنندگان فیلم‌های ایران با سیاه‌بودن رنگ چشم رقم خورده و بعید است این نگرش تغییر چندانی در ادامه روند سلیقه مصرف فیلم در ایران به‌خود ببیند. اما سازوکار چرخه‌ای صنعت فیلم‌سازی در ایران در دوره‌های مختلف به‌جز ستارگان جوان‌اول به بازیگرانی نیاز دارد که بتوانند جهان فیلم‌ها را کامل کنند و به نقش‌هایی برای مقابله یا همراهی با شخصیت‌های اصلی جان بدهند. بازغی از ابتدای دهه ۱۳۸۰ یک انتخاب ایده‌آل برای ساختن ویتروینی کامل بود. جوانی با چشم‌های آبی در دورانی که نواختن گیتار کلاسیک و ترک‌نشینن موتورسیکلت سوزوکی بخش جدانشدنی سردر سینماهای تهران و شهرستان‌ها بود.

بازغی در دهه ۱۳۸۰ همه‌چیز برای ستاره شدن داشت، از بازی در کنار ستارگان مهم تا حضور در پروژه‌های مهم. از بازی در فیلم‌های کیمیایی، درویش و مقدم تا همبازی شدن

با فروتن و پرستویی و بهداد. اما چشمان سرد و حضور بیگانه‌وارش در اوج آتش و خون هم باعث پروازش به‌سوی مقصدی نشد که همسنانش یک‌به‌یک در حال پرواز به سمت آن بودند. بازغی ستاره نشد اما دست تقدیر در دهه ۹۰ او را به جایی رساند که مناسبش بود. ملودرام‌های تلخ کارگردانان تازه‌از راه رسیده دنبال بازیگری مناسب برای مردان میان‌سالی بودند که چالش عطوفت داستان‌های خانوادگی را عمیق‌تر از بازیگران سریال‌های برنامه خانواده به نمایش بگذارند؛ موقعیت‌هایی عمیق‌تر از خیانت و وفاداری. بازغی توانست در ۳ فیلم مهم از این چرخه یادگارهایی متفاوت با بازیگر مرد در نقش اول فیلمفارسی در سینمای ایران از خود برجای بگذارد. آیدا پناهنده اهل شمال نیست؛ اما هر سه فیلم بلندش را در جغرافیای گیلان ساخته. ۲ فیلم اولش ناهید و اسرافیل با حضور پژمان بازغی جایگاه مهمی در تکامل چشم‌انداز ملودرام‌های دهه ۱۳۹۰ دارند. بازغی در هر دوی این فیلم‌ها در برابر ۲ بازیگر زن از ۲ نسل متفاوت نقش مردان غیرقابل اعتماد را در خشان بازی می‌کند. در ناهید مقابل ساره بیات به‌عنوان همسر آینده و در اسرافیل مقابل هدیه تهرانی به‌عنوان عشق گذشته بازی بازغی جهان کلبوس‌گون قهرمانان را کامل می‌کند. بازغی با درک درخشانی از موقعیت مردانه‌ای که نمایندگی می‌کند، خود را از یک ستاره معمولی فیلم‌های ارگانی جدا می‌کند.

اصغر نعیمی در هایلایت، جهنمی از عطوفت پایمال شده قهرمانان زن و مرد را بنا می‌کند. بخشی از برجسته‌شدن این موقعیت مدیون پژمان بازغی است؛ مردی که نمی‌داند با تیغی که روی روحش خط کشیده چه باید بکند.

پژمان بازغی پدر نفس بازغی است؛ بازیگری که از ابتدا با لشکری از لایک و دنبال‌کننده، به دنبال نمایندگی نسلی است که به بازغی پنجاه‌ساله نوستالژی کافه ستاره و سربازهای جمعه و مرد هزار چهره دارد. بازغی در بیگانه‌بودن به بلوغ رسید. شاید نفس رسم پدر را جور دیگری تمام کند. دختر کو ندارد نشان از پدر.

فیلم‌هایی که امروز می‌بینیم

از کمدی عامه‌پسند تا تریلر

ناهید بهرورز

آرش معیریان را با فیلم‌های پرفروشش در دهه ۸۰ به یاد می‌آوریم؛ در روزگاری که یکی از مهم‌ترین کارگردانان سینمای تجاری بود. کارگردان محبوب پویافilm از موفق‌ترین دفاتر تولید که در فتح‌گیشه با نقطه اوجی به نام «کما» که شاید مهم‌ترین دستاورد تهیه‌کننده‌اش در بازخوانی سینمای فارسی باشد. معیریان به‌عنوان یکی از پرکارترین فیلمسازان دهه‌های ۸۰ و ۹۰، تقریباً همه نوع فیلمی در کارنامه دارد، از کمدی‌های ارزان تجاری که با سرعت عملش در کارگردانی آنها را مقرون به صرفه می‌ساخت و روانه اکران می‌کرد تا فیلم کودک (فیتله و ماه‌پیشونی) و فیلم دولتی معناگرا (آنکه به دریا می‌رود). با ظهور نسل تازه‌ای از کارگردانان در عصر «پسا-فیسیل» روند فیلم‌سازی معیریان کند شده، ولی او حتی در روزهایی که از بخش خصوصی پیشنهادهای اندکی دارد همچنان به کارگردانی ادامه می‌دهد و حالا بیشتر با سرمایه دولتی فیلم می‌سازد. معیریان پس از سال‌ها غیبت در جشنواره امسال با «غبار میمون» به جشنواره آمده؛ یک تریلر سیاسی که با ترکیبی از بازیگران ایرانی و خارجی ساخته شده است. «غبار میمون» که با علی دهکردی، پژمان بازغی، کامران تفتسی و لیلیا زارع تداعی‌کننده ترکیب بازیگران سریال‌های تلویزیونی است، جزو فیلم‌هایی است که مشخص نیست کی و چگونه پروانه ساخت گرفته و به مرحله تولید رسیده است؛ فیلمی که شاید تصویری تازه از سازنده ۵۴ ساله‌اش ارائه دهد.

انیمیشن ایرانی، روایت ملی

گروه سازنده «نگهبانان خورشید» سال گذشته با انیمیشن «افسانه سپهر» در جشنواره حاضر بودند و گفته می‌شود انیمیشن امسال این گروه تکرار ای بر انیمیشن سال گذشته‌شان است و در آن شاهد روایتی ملی و میهن پرستانه خواهیم بود. ظاهراً فیلم با تولید پر جلوه‌تری نسبت به «افسانه سپهر» تولید شده است. انیمیشن ایرانی در سال‌های اخیر به لحاظ تکنیکی پیشرفت کرده، ولی در داستان‌گویی همچنان دچار لکنت است؛ آفتی که امیدواریم دامن «نگهبانان خورشید» را نگرفته باشد.

فیلم معمایی

اولین ساخته بلند جواد حکمی، یکی از فیلم اولی‌های پر شمار امسال یک درام معمایی است. جواد حکمی از فعالان فیلم کوتاه با فیلم‌هایی چون «استارلت» و «متولد تهران» و با سابقه تدریس در جامعه‌المصطفی با «غوطه‌ور» به فیلم فجر آمده است. این مدرس حوزه علمیه در نخستین فیلم بلند سینمایی‌اش، «غوطه‌ور» از بازیگران حرفه‌ای محسن قصابیان، آیدا ماهیانی، مهران غفوریان، مسعود کرامتی، محیا دهقانی، رویا جاویدنیا، نسیم ادبی و ... بهره گرفته است.

روزنامه چهل و چهارمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

44nd
FAJR INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
شنبه ۱ بهمن ۱۴۰۴ - شماره ۱